

Φιλιώ Κ. Λαζανά

δελητοασπίδες

Η ιστορία που πρόκειται να διαβάσεις ίσως σου φανεί απίστευτη. Έχει πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις που είναι κάπως... ασυνήθιστα.

Όμως, μη βιαστείς να τα χαρακτηρίσεις ψεύτικα. Σου ορκίζομαι ότι αυτή η ιστορία είναι πέρα για πέρα αληθινή.

«Κι εσύ, πάλι, πού το ξέρεις;» θα με ρωτήσεις.

Το ξέρω, γιατί εγώ ήμουν κάποτε ένα από τα τρία παιδιά που ξεκίνησαν το μακρινό ταξίδι, για να αναζητήσουν τις γελωτοασπίδες, οι οποίες έλυσαν την κατάρα που είχε πέσει στο Χωριό μας.

Δε μπορώ να σου αποκαλύψω λεπτομέρειες για το πότε ή το πού ακριβώς συνέβη αυτό, όμως θα σου ζητήσω να με εμπιστευτείς, γιατί αυτά που πρόκειται να σου διηγηθώ είναι πραγματικά.

Άνοιξε, λοιπόν, όχι τα μάτια, αλλά την καρδιά σου. Μόνο έτσι θα μπορέσεις να διαβάσεις όσα αποκαλύπτονται στις επόμενες σελίδες.

ΤΤυχμαλίων

Ένα Χωριό όμορφο... ιδιόμορφο

Κάποτε, υπήρχε ένα μικρό Χωριό στους πρόποδες ενός πανύψηλου βουνού. Επειδή, όμως, το κάποτε είναι κάπως αόριστο, ας πούμε καλύτερα ότι η ιστορία εκτυλίχθηκε την εποχή που η τεχνολογία –έτσι όπως την ξέρουμε σήμερα– δεν είχε ακόμη κατακλύσει τη ζωή των ανθρώπων. Το μικρό Χωριό ήταν τόσο όμορφο, που όποιος περαστικός το διέσχιζε δεν υπήρχε περίπτωση να μη θαμπωθεί από τα πολύχρωμα λουλούδια, τα σκιερά δέντρα, τις μυρωδιές της φύσης. Και σίγουρα, θα ξεπέζεψε από το άλογό του για να ξεδιψάσει με το νερό του ποταμού, που κυλούσε εκκωφαντικά κατά μήκος του.

Όμως, κανείς από τους περαστικούς δεν έμενε ποτέ σε αυτό το μέρος, παρά μόνο για μια μικρή στάση. Και αυτό γιατί, όσο όμορφο κι αν ήταν το μικρό Χωριό, ήταν και... ιδιόμορφο. Οι κάτοικοί του δε γελούσαν ποτέ. Για την ακρίβεια, απαγορευόταν αυστηρά το γέλιο οποιασδήποτε μορφής: το σιγανό ή το δυνατό, αυτό που βγαίνει μέσα από την καρδιά ή το πνιχτό, το κακάρισμα ή το δολοφονικό, το προσποιητό, το γέλιο μέχρι δακρύων, ακόμα και τα ρουθουνίσματα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το Χωριό, παρά την εξωτερική ομορφιά του, να καλύπτεται από ένα πέπλο μιζέριας και δυστυχίας, αφού το μόνο που άκουγε κανείς από τα στόματα των κατοίκων ήταν γκρίνια και παράπονα.

«Αχ, συμφορά, πάλι μου άρπαξε το φαγητό» κλαιγόταν μια νοικοκυρά.

«Εγώ τι να πω, που έπαθα μεγαλύτερη καταστροφή» την ανταγωνιζόταν η γειτόνισσα.

«Έπιασε μαμούνια το σακί με το αλεύρι». «Εγώ είμαι ο πιο δυστυχής απ' όλους στο Χωριό, γιατί δεν κατεβάζουν πολύ γάλα οι αγελάδες μου» πεταγόταν ο βοσκός.

«Σιγά!» διαφωνούσε ο χωρικός. «Ξέρεις πόσα μερόνυχτα έχω να κοιμηθώ, γιατί οι κότες του γείτονα κακαρίζουν όλο το βράδυ;»

Και κάπως έτσι, οι κάτοικοι συναγωνίζονταν στη μιζέρια τους. Μα, αυτό το Χωριό δεν είχε παιδιά, που να γελούσαν εκείνα, τουλάχιστον; εύλογα θα αναρωτηθεί κάποιος. Λοιπόν, ούτε καν τα παιδιά του Χωριού δε γελούσαν. Πώς να το κάνουν, άλλωστε, αφού δεν είχαν ακούσει ποτέ πώς είναι ο ήχος ενός γέλιου. Ο δάσκαλος τούς δίδασκε –εκτός από γραφή, ανάγνωση και αριθμητική– τρόπους να γκρινιάζουν και δικαιολογίες για να κλαίγονται.

«Το Βραβείο Μουτρωμένου γι' αυτό το τρίμηνο κερδίζει ο Περικλής» ανακοίνωνε θριαμβευτικά ο δάσκαλος στην τάξη. «Βραβείο Κακομοιριάς η Αννούλα. Εύγε και στους δυο σας!»

Και τα παιδιά σηκώνονταν –κατσουφιασμένα, αλλά υπερήφανα– από το πράσινο, ξύλινο θρανίο τους και πήγαιναν στην έδρα, για να παραλάβουν το βραβείο.

Οι κάτοικοι υποστήριζαν ότι στο Χωριό είχε πέσει κατάρρα και, έτσι κι ακουγόταν έστω και το παραμικρό γέλιο, αναμφίβολα θα συνέβαινε κάτι κακό. Μάλιστα, οι

πιο παλιοί διηγούνταν στους πιο νέους ιστορίες που είχαν ζήσει, για να τους αποδείξουν του λόγου το αληθές.

Όπως τότε που η μαμή είχε καταφέρει να ξεγεννήσει τη Μελπομένη, ύστερα από μια δύσκολη γέννα, κατά την οποία παραλίγο να χαθεί και η μάνα και το παιδί. Μόλις ο πατέρας είδε τη λεχώνα να κρατά το μωρό στην αγκαλιά, δεν κατάφερε να πνίξει ένα μικρό, χαρμόσυνο γέλιο. Την επόμενη μέρα, χάθηκαν όλα τα ζώα από το μαντρί του και δε βρέθηκαν ποτέ. Ή τότε που ο παπάς ξέθαψε ένα σεντούκι γεμάτο χρυσό κάτω από τον πιο παλιό πλάτανο του Χωριού, αυτόν που σκίαζε το προαύλιο της εκκλησίας, και αμέσως ξέσπασε σε γέλια ευτυχίας.

Μετά από λίγο, η εκκλησία κήκε ολοσχερώς, μαζί και ο πλάτανος. Από θαύμα σώθηκαν τα λιγοστά εικονίσματα. Αλλά το χειρότερο συνέβη εκείνο το ξάστερο, καλοκαιρινό βράδυ, όταν εντελώς αναπάντεχα ξεκίνησε μια τρομερή καταιγίδα που κράτησε πέντε ολόκληρα μερόνυχτα –όσα δηλαδή και τα χαχανητά που λέγεται ότι βγήκαν από το στόμα του αγωγιάτη, ο οποίος κατηγορήθηκε ότι είχε τολμήσει να γελάσει χωρίς λόγο και αιτία. Μπορεί να μην αποδείχτηκε ποτέ ότι αυτός ήταν ο υπαίτιος, αλλά τότε είχε βρει το Χωριό συμφορά μεγάλη: ο ποταμός ξεχείλισε, πολλά ζώα πνίγηκαν και περιουσίες ολόκερες καταστράφηκαν.

Ποιος να τολμήσει να γελάσει όταν, έστω και με το παραμικρό χαχάνισμα, το Χωριό κατακλυζόταν από τέτοια δεινά; Και ποιος να τολμήσει να κατηγορήσει τους κατοίκους του πανέμορφου –κατά τα άλλα– Χωριού, που είχαν απαγορεύσει το γέλιο;

Αλήθεια, υπάρχει πρόβλημα αν σταματήσει κάποιος να γελά; Κανείς δεν ήξερε στα σίγουρα την απάντηση. Βέβαια, ένας ταξιδιώτης που περνούσε από το Χωριό και ισχυριζόταν ότι μιλούσε τη γλώσσα των πουλιών διηγήθηκε το εξής περιστατικό στους κατοίκους.

Τους είπε ότι, πάνω που είχε καθίσει κάτω από μια ελιά για να ξαποστάσει λίγο από το ταξίδι του, πρόσεξε ένα σμήνος από χελιδόνια να κοντοστέκονται πάνω από το Χωριό.

«Δείτε τι όμορφα που είναι! Θέλετε να φτιάξουμε εδώ τις φωλιές μας;»

Ήταν αρχές της άνοιξης και τα πουλιά αναζητούσαν τόπο για να μεταναστεύσουν.

«Όχι, κάτι δε μου αρέσει σε αυτό το μέρος» απάντησε ένα χελιδόνι, που έμοιαζε να είναι ο αρχηγός του σμήνους.

«Μα, ταξιδεύουμε τόσες ώρες από την Αφρική!» πετάχτηκε ένα μικρότερο.

«Πεινάω... Διψάω...» παραπονέθηκε.

«Θα κάνουμε στάση μόνο για τροφή και νερό. Δε μπορούμε να φωλιάσουμε εδώ! Το μέρος έχει κάτι απόκοσμο» επέμεινε ο αρχηγός.

«Έχεις δίκιο» είπε το χελιδόνι που πρωτομίλησε.

«Εδώ είναι όλοι τόσο σκυθρωποί. Σίγουρα, θα βρούμε κάπου καλύτερα». Έτσι, μετά από μια μικρή στάση για νερό, μύγες και κουνούπια, το σμήνος των χελιδονιών συνέχισε το ταξίδι του.

Οι κάτοικοι του Χωριού δεν έδειξαν να συγκινούνται με τα όσα τούς εκμυστηρεύτηκε ο περαστικός. Κάποιοι, μάλιστα, βιάστηκαν να τον χλευάσουν.

«Αφού μιλάς τη λαλιά τους, πες στα χελιδόνια ότι πολύ που σκοτιστήκαμε για το πού θα κάμουν τις φωλιές τους!»

Ο περαστικός σήκωσε αδιάφορα τους ώμους του. Σάμπως με νοιάζει; Έτσι κι αλλιώς, περαστικός είμαι από δω, σκέφτηκε καθώς τεντωνόταν για να ξεπιαστεί και να συνεχίσει το ταξίδι του. Και κάπως έτσι κυλούσαν αγέλαστα οι μέρες, οι μήνες, τα χρόνια σε αυτό το Χωριό, χωρίς επιστροφή, σαν τα νερά του θορυβώδους ποταμού του. Ίσως κάποιος παρατηρήσει ότι, ενώ έχουν αναφερθεί τόσες λεπτομέρειες για το Χωριό, ακόμη δεν έχει ειπωθεί ούτε το όνομά του ούτε η ακριβής τοποθεσία του στον χάρτη. Και θα έχει δίκιο. Όμως, δεν είναι αυτά που έχουν τη μεγαλύτερη σημασία. Από τότε που συνέβη το περιστατικό με τις γελωτοασπίδες, οι κάτοικοί του συμφώνησαν ότι πρέπει να παραμείνουν και τα δύο μυστικά. Μυστικά για πάντα. Φοβήθηκαν ότι, αν αυτή η ιστορία έβγαине κάποτε στο φως, δε θα μπορούσαν να σηκώσουν το βάρος της δημοσιότητας, ούτε να διαχειριστούν τους περίεργους που θα συνωστίζονταν στα σοκάκια του Χωριού.

«Ου τα πάντα τοις πάσι ρητά» πρόσταξε ο πρόεδρος του Χωριού τούς κατοίκους που είχαν μαζευτεί στην πλατεία, συμπληρώνοντας ώστε να γίνει απολύτως κατανοητός: «Δε μπορούν να ειπωθούν όλα σε όλους». Κι έτσι, οι κάτοικοι δε μπόρεσαν παρά να συμφωνήσουν. Εξάλλου, ο δάσκαλος, που όλοι τον σέβονταν, τους εξήγησε ότι αυτά δεν ήταν δικά τους λόγια, αλλά του Πυθαγόρα, ενός σπουδαίου αρχαίου φιλοσόφου, και ότι οφείλουμε να ακούμε τους σπουδαίους ανθρώπους. Αυτό ήταν αρκετό για να κρατήσει σφαιριστά τα στόματα των κατοίκων, οι οποίοι ήταν πλέον ανακουφισμένοι από τον ερχομό των γελωτοασπίδων στο Χωριό τους.

Ίσως αυτή η ιστορία να ξεχνιόταν με την πάροδο του χρόνου, να την έπαιρνε για πάντα μαζί του ο ποταμός, αν δεν ήταν εκείνο το κιτρινωπό ημερολόγιο, που λες και ξεπήδησε με τρόπο μαγικό από τον πάτο του παλιοκαιρισμένου μπουλού.

εκείνο το ημερολόγιο, που ο χρόνος το είχε κάνει πιο εύθραυστο και από φίνια πορσελάνη, αφού για να το πιάσει κανείς στα χέρια του και να γυρίσει τις σελίδες του έπρεπε να κρατήσει ακόμα και την ανάσα του. Εκείνες, λοιπόν, οι σελίδες έκρυβαν την απίστευτη ιστορία των γελωτοασπίδων, έτσι όπως γράφτηκε από τον Πυγμαλίωνα, το μεγαλύτερο από τα τρία αδέρφια που τις αναζήτησαν και τις έφεραν στο Χωριό τους. Όταν η εγγονή του Πυγμαλίωνα και κληρονόμος του παλιού αρχοντικού αποφάσισε να επισκεφτεί το Χωριό για να δει με τα μάτια της τα μέρη όπου μεγάλωσε ο παππούς της, έπεσε στα χέρια της αυτός ο απροσδόκητος θησαυρός. Συγκινήθηκε τόσο με την ιστορία που θέλησε να τη βγάλει από το χρονοντούλαπο, για να τη μοιραστεί με τον κόσμο. «Τα γραπτά υπάρχουν για να μένουν» δικαιολογήθηκε.

Ωστόσο, σεβόμενη την επιθυμία των παλαιότερων, αποφάσισε να κρατήσει μυστική την τοποθεσία και το όνομα του Χωριού.

Ήταν σίγουρη ότι, εάν αυτά μαθεύονταν, ακόμα και σήμερα, δεκαετίες αργότερα, το Χωριό θα κατακλυζόταν από ατελείωτες ορδές τουριστών, οι οποίοι θα ξεχύνονταν από τα πουλμαν και θα έκαναν τη νύχτα μέρα με τα φλας των φωτογραφικών τους μηχανών, αλλά και από δημοσιογράφους, οι οποίοι θα χτυπούσαν νυχθημερόν και με αναίδεια τις πόρτες των σπιτιών και θα πίεζαν τους λιγοστούς πλέον κατοίκους να αποκαλύψουν τυχόν λεπτομέρειες της ιστορίας, που για κάποιο λόγο έμειναν κρυφές. Το μόνο που αποφάσισε να φανερώσει είναι τα ονόματα των τριών αδελφών για να τους τιμήσει. Οπότε αυτή είναι η ιστορία του Πυγμαλίωνα, της Συνετής και του Ευτύχη, έτσι όπως την έζησαν πολλά χρόνια πριν, όταν ήταν κάποτε παιδιά.

Ας την πάρει, λοιπόν, το ποτάμι...

Η απαγορευμένη λέξη

Στον πιο ψηλό λόφο του Χωριού, κρυμμένο πίσω από τις συστάδες μιας λευκής ιτιάς, βρισκόταν το πέτρινο, ασβεστωμένο σπιτάκι του Σαράντου του γανωτή. Θεόρατος και με φωνή τραχιά σαν θεριού, οι συγχωριανοί του ψιθύριζαν ότι είχε ξεγλιστρήσει από γίγαντες, όταν ήταν μωρό, και είχε πέσει στη γη. Όμως, όσο ογκώδης ήταν αυτός, τόσο μικροκαμωμένη ήταν η γυναίκα του, η Ανατολή. Ίσα που του έφτανε μέχρι το ζωνάρι. Και όταν περπατούσαν πλάι-πλάι, τα βήματά του τράνταζαν τη γη, ενώ τα δικά της ήταν τόσο ανάλαφρα, που έμοιαζε να πετάει σαν νεράιδα. Εκείνος μαυριδερός και τριχωτός, εκείνη χρυσαφένια και αέρινη. «Αταίριαστο ζευγάρι» σχολίαζαν όλοι, θεωρώντας ότι τους πέφτει λόγος.

Καθημερινά, με κρύο ή ζέστη, ο Σαράντος έβαζε το τσουβάλι στον ώμο και έπαιρνε τους δρόμους, πριν καλά-καλά προλάβει να χαράξει, αναζητώντας πελατεία από χωριό σε χωριό.

«Ο γανωτής! Μπακίρια γανώνω! Ο γανωτής!» φώναζε και ακουγόταν από τη μία άκρη του χωριού στην άλλη.

Οι νοικοκυρές έβγαιναν από τα σπίτια τους και του εμπιστεύονταν τα τεντζερέδια, δηλαδή τα τηγάνια, τα ταψιά και τις κατσαρόλες, χωρίς να παραλείψουν και τα κουταλοπίρουνα που χρειάζονταν γάνωμα, κάνοντας μαζί του παζάρια για το μεροκάματο.

Μονάχα όταν το τσουβάλι του ήταν πλέον ασήκωτο από τα πολλά μπακίρια, επέστρεφε και άρχιζε το γάνωμα. Είχε στήσει μια παράγκα για εργαστήριο στο βάθος της αυλής.

Εκεί έτριβε με τα δυνατά, μουτζουρωμένα χέρια του τα σκεύη, μέχρι να φύγει η πράσινη σκουριά, και ύστερα άπλωνε πάνω τους λιωμένο καλάι* μ' ένα χοντρό, βαμβακερό ύφασμα. Μετά, βούταγε τα σκεύη στο κρύο νερό που κουβάλαγε η Ανατολή από το ποτάμι και τα έτριβε με βαμβάκι, μέχρι να λαμπυρίσουν σαν τον ήλιο.

Τα χέρια του είχαν γίνει πιο τραχιά κι από γυαλόχαρτο από τα πολλά γανώματα, όμως ακόμα πιο τραχιά ήταν η καρδιά του. Δεν είχε διστάσει να κλωστήσει το ορφανό του διπλανού χωριού, όταν αυτό τόλμησε να περάσει από τα μέρη του γυρεύοντας απ' τις νοικοκυρές μπακίρια να γανώσει, με αντάλλαγμα κανένα ξεροκόμματο.

«Γανωτής άλλος δε σιμώνει στις ρούγες τις δικές μου» το φοβέρισε και ας ήταν μια σταλιά παιδί. Και ποιος να τολμήσει να του πει κουβέντα –οι χωριανοί έλεγαν ότι και ο Θεός ο ίδιος τον σκιαζόταν. Μονάχα η Ανατολή κατάφερνε να τον ημερεύει. Όπως τότε που ξάπλωσε με μια γροθιά στο χώμα τον κυρ Βαγγέλη τον γείτονα, γιατί θεώρησε ότι αυτός του είχε κλέψει το γαϊδούρι. Εκεί που ετοιμαζόταν να τον λιανίσει, τον πρόφτασε η Ανατολή, που πετάχτηκε από την αυλή του σπιτιού.

«Καρτέρη**, Σαράντο, να ψάξουμε, μη και το ζώο έφυγε μοναχό του» του είπε μόνο.

Πράγματι, το γαϊδούρι βρέθηκε μετά από λίγο να πίνει νερό ξέγνοιαστο στο ποτάμι. Είχε τρομάξει από τα μπουμπουνητά της προηγούμενης νύχτας και – άγνωστο πώς– κατάφερε και λύθηκε.

Έτσι, γλύτωσε ο κυρ Βαγγέλης το ξύλο και ο γάιδαρος επέστρεψε ατάραχος στον στάβλο.

Δεν τη σταμάτησε ποτέ τη δουλειά του γανωτή ο Σαράντος, ακόμη κι όταν ήταν τόσο γέρος που η γη δεν έτριζε πια στο περπάτημά του, ούτε η φωνή του έσκιζε τον αέρα. Τη μέρα που τον πρόδωσε η καρδιά του, είχε προλάβει να βάλει και το τελευταίο ταψί που είχε γανώσει στο τσουβάλι του. Το έσυρε μετά βίας έξω από την παράγκα, έφτασε μέχρι τη μέση της αυλής και εκεί ξεψύχησε.

* Χρησιμοποιείται στην επικάλυψη μετάλλων, για την προστασία τους από τη σκουριά.

** Περιμένω με υπομονή

Λένε ότι τις μέρες που ο ποταμός σωπαίνει, αντηχεί ακόμη και σήμερα η φωνή του Σαράντου να σκίζει τον αέρα. «Ο γανωτής! Μπακίρια γανώνω!»

Αυτός, λοιπόν, ο γίγαντας αγάπησε την Ανατολή με τη νεραϊδένια ομορφιά. Και όσο αταίριαστοι φαινότουσαν οι δυο τους σαν να ενώθηκαν αναγκαστικά οι ψυχές τους, γιατί ξέμειναν στον πάτο του σακιού κάποιας μοίρας–, άλλο τόσο αταίριαστα ήταν μεταξύ τους και τα τρία παιδιά που απέκτησαν.

Πρώτος ήρθε στον κόσμο ο Πυγμαλίων. Δυνατός, αδείλιαστος και μελαμψός σαν τον πατέρα του, ξεσήκωνε τα αδέρφια του σε κάθε λογής περιπέτειες και εξερευνήσεις. Μετά από δύο χρόνια, γεννήθηκε η Συνετή, φτυστή η μάνα της. Όσο μικροσκοπική και εύθραυστη ήταν στο σώμα, σαν ξεραμένο φύλλο του φθινοπώρου, τόσο γερό ήταν το μυαλό της. Εκείνη ήταν ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στον ατίθασο Πυγμαλίωνα και τον κλασιάρη Ευτύχη, τον βενιαμίν της οικογένειας, που ήρθε στον κόσμο δύο χρόνια μετά την αδελφή του.

Από τη μέρα που γεννήθηκε, δεν είχε σταματήσει να κλαίει λεπτό, άλλοτε γοερά και άλλοτε σιγανά, ακόμη και στον ύπνο του. Τι κι αν είχαν δοκιμάσει αμέτρητα ξεματιάσματα, μαντζούνια και συμβουλές από τη μαμή... Το μωρό δεν έλεγε να σωπάσει με τίποτα. Μέχρι που το κλάμα σταμάτησε μια Κυριακή αχάραγα, την ημέρα που έκλεινε τα δύο. Αρχικά, ο πατέρας του και τα δυο του αδέρφια νόμιζαν ότι κουφάθηκαν, αφού δεν άκουγαν πια αυτό το ενοχλητικό βουητό μέσα στ' αφτιά τους, ενώ η Ανατολή έτρεξε στην κούνια του μωρού να δει αν αναπνέει.

Σαν από θαύμα, ο μικρός δεν έκλαιγε πια. Τον άρπαξαν τότε χωρίς δεύτερη σκέψη και έτρεξαν όλοι μαζί στο σπίτι του παπά, φωνάζοντάς του να ξυπνήσει για να τον βαφτίσει. Μέχρι τότε δεν είχαν τολμήσει να βγάλουν το μωρό παραέξω από την αυλή τους, γιατί το κλάμα του ήταν ικανό να τρελάνει όλο το χωριό και θα τους κακοχαρακτήριζαν.

«Πώς θα το πείτε το παιδί;» ρώτησε αγουροξυπνημένος ο παπάς τους γονείς. Εκείνοι κοιτάχτηκαν σαστισμένοι –δεν είχαν καν σκεφτεί όνομα, αφού γκρινιάρη τον αποκαλούσαν τόσο καιρό. Τότε, η Συνετή τράβηξε με το μικρό χεράκι της τη φούστα της μαμά της.

«Ευτύχη να τον πούμε» ψιθύρισε με την παιδιάστικη φωνή της. Οι μεγάλοι την κοίταξαν ακόμα πιο σαστισμένοι.

«Για να του δώσουμε μια ευκαιρία» έσπευσε να δικαιολογηθεί και ας ήταν τότε σκάρτα τεσσάρων ετών.

Ο Σαράντος έγνεψε βιαστικά ναι στον παπά, περισσότερο γιατί είχε την έγνοια μήπως ο μικρός ξαναρχίσει τα κλάματα. Έτσι, λοιπόν, πήρε ο κλασιάρης Ευτύχης το όνομά του. Όχι ότι σταμάτησε να κλαίει από τότε, αλλά μεγαλώνοντας ανακάλυψε κι άλλα συναισθήματα, όπως τη λύπη, τον φόβο, τον θυμό και όλα αυτά τα συνόδευε με το ανάλογο κλαψούρισμα.

Τα τρία παιδιά μεγάλωναν αρμονικά και αγαπημένα, σχεδόν ευτυχισμένα. Σχεδόν, γιατί –όπως όλα τα παιδιά του χωριού– δεν είχαν ακούσει ποτέ γέλιο στη ζωή τους. Για την ακρίβεια, δεν ήξεραν καν ότι υπάρχει αυτή η λέξη. Την πρωτάκουσαν μια μέρα που έπαιζαν Αλάτι ψιλό, αλάτι χοντρό με τα παιδιά της τάξης στο ποτάμι. Μόλις είχε μπει η άνοιξη και ο δάσκαλος τα σχόλασε νωρίτερα, γιατί, όσο κι αν τα φοβέριζε με τιμωρίες, οι μυρωδιές της φύσης ήταν τόσο μεθυστικές, που δεν άφηναν κανέναν να συγκεντρωθεί. Τα παιδιά κάθονταν σε κύκλο, έχοντας τα χέρια πίσω, με τις παλάμες ανοιχτές, και η όμορφη Μαρία έκανε τη «μάννα». Ήταν η μονάκριβη κόρη του προέδρου και η μόνη που είχε μαντήλι. Επίσης, ήταν η μόνη στο χωριό που είχε δυο ζευγάρια παπούτσια, τα καθημερινά και τα κυριακάτικα, ενώ τα περισσότερα παιδιά κυκλοφορούσαν ξυπόλητα. Όλοι λαχταρούσαν να γίνουν «μάννα» για να κρατήσουν, έστω και για λίγο, το ολόλευκο, μοσχοβολιστό μαντήλι με το τριανταφυλλένιο κέντημα στην άκρη. Η Μαρία ξεκίνησε να κάνει κύκλο γύρω τους τραγουδώντας...

«Αλάτι ψιλό, αλάτι χοντρό,
έχασα τη μάννα μου και πάω να τη βρω,
παπούτσια δε μου πήρε
να πάω στον χορό»

...και πέταξε με τρόπο το μαντήλι πίσω στα χέρια του Ανέστη.

Εκείνος σηκώθηκε μεμιάς από τη θέση του και άρχισε να την κυνηγά, για να την πιάσει και να γίνει «μάννα». Με το που ο Ευτύχης κατάλαβε ότι δε θα έπαιρνε αυτός το μαντήλι, ξέσπασε σε γοερά κλάματα.

«Εγώ πότε θα πάρω το μαντήλι; Ούτε την τελευταία φορά μού το δώσατε να το κρατήσω κομματάκι!»

Εκείνη την ώρα, δύο περαστικοί κοντοστάθηκαν μπροστά στην παρέα των παιδιών.

«Ακόμα και το παιχνίδι τους το κλάμα σκεπάζει» σχολίασε ο ασπρομάλλης στον πιο νέο που τον συνόδευε.

«Αφού δεν έχουν ακούσει γέλιο ποτές τους τα καψερά» αποκρίθηκε εκείνος.

Κούνησαν αποδοκιμαστικά το κεφάλι και συνέχισαν τον δρόμο τους. Ντράπηκε ο Ευτύχης που τον σχολίασαν οι περαστικοί και ευθύς σταμάτησε τα κλάματα.

«Τι σημαίνει η λέξη που είπαν;» ρώτησε τα παιδιά, για να αλλάξει κάπως την κουβέντα.

«Το γα... γάλιο;» κόμπιασε η Μαρία.

«Γέλιο, έτσι το 'παν» τη διόρθωσε η Συνετή.

Τα παιδιά κοιτάχτηκαν όλα απορημένα. Κανένα τους δεν είχε ξανακούσει αυτή τη λέξη.

«Θα ρωτήσω αύριο τον δάσκαλο να μας πει. Εμπρός, στο παιχνίδι μας τώρα» διέταξε ο Πυγμαλίων και αμέσως υπάκουσαν όλοι.

Πράγματι, την επόμενη μέρα, καθώς ο δάσκαλος έκανε επανάληψη τις πτώσεις στον πίνακα, ο Πυγμαλίων πετάχτηκε.

«Δάσκαλε, να σε ρωτήσω;»

«Πες μου, παιδί μου».

«Χτες που παίζαμε στο ποτάμι, ακούσαμε μια λέξη από κάποιους περαστικούς. Αλλά κανείς μας δεν ήξερε τι σημαίνει».

«Ποια λέξη, Πυγμαλίωνα; Να σας τη μάθω εγώ» είπε με σιγουριά ο δάσκαλος, καθώς τίνιζε τη σκόνη που είχε αφήσει η κιμωλία στα χέρια του.

«Το γέλιο. Τι είναι το γέλιο;»

Ο δάσκαλος κοκάλωσε. Τα μάγουλά του έγιναν κατακόκκινα και τα μάτια του πετάχτηκαν τόσο έξω από τις κόγχες τους, που ήταν έτοιμα να κυλήσουν στο πάτωμα. Και τότε, έκανε κάτι που δεν είχε κάνει ποτέ του στα είκοσι χρόνια που ήταν δάσκαλος.

Πήρε τη βέργα που ήταν πάνω στην έδρα και διέταξε τον Πυγμαλίωνα να τον πλησιάσει. Η τάξη κοιτούσε με κομμένη την ανάσα. Ο δάσκαλος τού τέντωσε τα χέρια και άρχισε να χτυπάει με μανία τις παλάμες του. Μία, δύο, τρεις, τέσσερις φορές... μέχρι που όλοι έχασαν το μέτρημα και τα χέρια του παιδιού μπλάβιασαν.

Κάποια στιγμή ο δάσκαλος σταμάτησε και τον διέταξε να επιστρέψει στο θρανίο του. Πρώτη φορά που τα παιδιά είδαν τον δυνατό Πυγμαλίωνα να βουρκώνει από τον πόνο και ας μην έβγαλε άχνα. Κάθισε στη θέση του με σκυμμένο το κεφάλι, ενώ ο δάσκαλος συνέχισε το μάθημα.

«Για να βρω τα ουσιαστικά που είναι σε αιτιατική πτώση, απαντώ στην ερώτηση “τι;”».

Κανείς δεν τόλμησε να πει κουβέντα εκείνη τη μέρα. Τα παιδιά κατάλαβαν ότι το γέλιο πρέπει να ήταν κάτι πραγματικά πολύ κακό, για να αναγκάσει τον δάσκαλο να πιάσει τη βέργα, που δεν την είχε χρησιμοποιήσει ποτέ, ακόμη κι όταν πήγαιναν σχολείο αδιάβαστα ή με βρώμικα αφτιά. Κι έτσι, δεν ξαναμίλησαν γι' αυτό.

Ωστόσο, αυτή η απαγορευμένη λέξη είχε μονοπωλήσει το ενδιαφέρον των τριών αδελφών και πιο πολύ του Πυγμαλίων, που τα χέρια του έκαναν δυο βδομάδες να ξεμπλαβιάσουν από το ξύλο του δασκάλου. Περίμεναν να φύγει ο πατέρας και η μάνα από το σπίτι και κάθονταν κατάχαμα σε μια γωνιά του μονόχωρου σπιτιού ψιθυρίζοντας. Βέβαια, υπήρχε και η γιαγιά, αλλά αυτή ήταν κατάκοιτη και μουγκή, ξεχασμένη απ' όλους –εδώ και πολλά χρόνια– σε ένα ντιβάνι δίπλα στο τζάκι. Οπότε δεν είχαν φόβο μήπως τους μαρτυρήσει.

«Πάντως, είναι κάτι που ακούγεται· αυτό είπαν οι περαστικοί» θυμόταν η Συνετή.

«Είναι ένας ήχος που εμείς δεν τον έχουμε ακούσει» συμφωνούσε ο Πυγμαλίων.

«Μην έχει να κάνει με το κελάϊδισμα των πουλιών;» ρωτούσε ανοησίες ο Ευτύχης· όμως, τα μεγαλύτερα αδέλφια δεν τον απόπαιρναν, για να μη βάλει τα κλάματα.

Και έτσι θα περνούσαν οι μέρες, αν εκείνο το μεσημέρι της Παρασκευής δε γινόταν κάτι εξαιρετικά απίστευτο. Ο πατέρας είχε πάει με τη μάνα να παραδώσουν τα γυαλισμένα μπακίρια και τα παιδιά βρήκαν την ευκαιρία να επιδοθούν σε εικασίες για τη μυστηριώδη αυτή λέξη.

«Θα έδινα τα πάντα, τα πάντα, για να μάθω τι σημαίνει» μόλις είχε ξεστομίσει ο Πυγμαλίων.

«Τίποτα δε χρειάζεται να δώσεις. Θα σας τα πω όλα εγώ» ακούστηκε μια φωνή πίσω τους.

Μα, ποιος είχε μόλις μιλήσει; Τα παιδιά γύρισαν απορημένα προς τα εκεί απ' όπου ήρθε η φωνή. Και αυτό που είδαν τα έκανε να σαστίσουν.

Μια ηλικιωμένη γυναίκα στεκόταν ξυπόλυτη μπροστά τους, φορώντας μια πολυφορεμένη νυχτική, που είχε χάσει από καιρό το φωτεινό άσπρο χρώμα της. Τα γκρίζα μαλλιά της έπεφταν λυτά μέχρι τη μέση της και το πρόσωπό της είχε ρυτίδες αμέτρητες, όσες και τα χρόνια της. Ήταν μικρή και ζαρωμένη, όμως η πράα μορφή της την έκανε να δείχνει σχεδόν επιβλητική.

«Γιαγιά... μιλάς;» ήταν το μόνο που κατάφεραν να ψελλίσουν τα τρία αδέλφια.